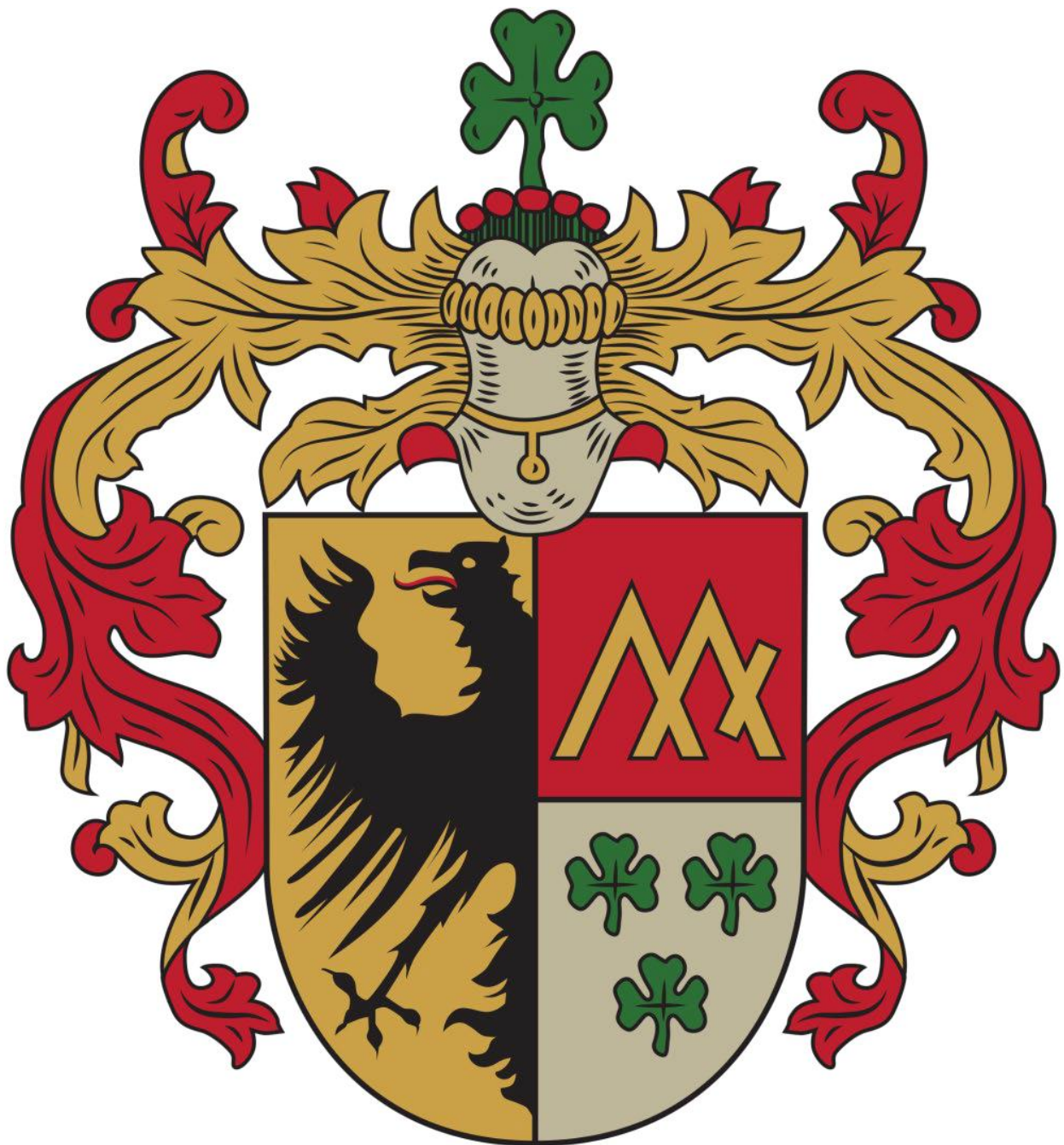

Willem (Willems) Nijdam

“Willem de Oude”

Emma vd Meer
V4A
Nederlands
Mw Klooster
30-01-2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. De feiten	4
3. Tijdsbeeld	7
4. De tijd die ons vormde	9
5. Reflectie	12
Bijlage 1 Logboek	13
Bijlage 2 Literatuurlijst	14
Bijlage 3 Uitgeschreven stamboom 5 generaties	15
Bijlage 4 Stamboom	17
Bijlage 5 Opdracht Tresoar gastles	19
Bijlage 6 Grafstenen in de St. Piterkerk in Grouw met plattegrond	20
Bijlage 7 Overzichtsfoto's Sint Piter Kerk	24

1. Inleiding

Voor het vak Nederlands moesten we het boek "Onder de paramariboom" van Johan Fretz lezen. Dit boek was van de actie Heel Nederland Leest van november 2025. Het boek stond centraal, omdat Suriname dit jaar 50 jaar onafhankelijk is van Nederland. Het land werd op 25 november 1975 onafhankelijk. Het boek past hierbij, omdat het hoofdpersonage naar Suriname reist om zijn roots en familiegeschiedenis te ontdekken. Hieraan vast zit de opdracht van het Verborgene Verleden.

Voor de opdracht van het Verborgene Verleden heb ik onderzoek gedaan naar mijn stamboom. Tijdens mijn onderzoek vond ik een grafsteen van een voorouder waar ik mij verder in verdiept heb. Deze ligt in de Sint Piter Kerk in Grouw. Deze persoon is overleden in 1634.

De persoon waar ik het onderzoek over heb geschreven is Willem (Willems) Nijdam. Hij leefde van 1552 tot 1634. Hij was een boer op de Nijdamstrastate. Hij is voor mij de 14^e generatie. Er is een familierelatie tussen Willem (Willems) Nijdam en de vooraanstaande familie van Aytta. De familie van Aytta was een familie van adel. Het onderzoeken van mijn stamboom heeft ervoor gezorgd dat ik meer inzicht heb gekregen in waar ik vandaan kom.

Voorouders van Emma van der Meer tot aan Willem "Willem de Oude" Willems Nijdam:

- Generatie 1
1 - Emma van der Meer 2010
- Generatie 2
2 - Johan van der Meer 1970
- Generatie 3
5 - Klaaske Visserman 1945
- Generatie 4
10 - Thomas Visserman 1909-1983
- Generatie 5
21 - Pietje Nijdam 1874-1939
- Generatie 6
42 - Thomas Nijdam 1847-1933
- Generatie 7
84 - Auke Nijdam 1821-1917
- Generatie 8
168 - Thomas Botes Nijdam 1782-1860
- Generatie 9
336 - Bote Sybrens Nijdam 1746-1820
- Generatie 10
672 - Sybren Botes Nijdam ca 1713-ca 1777
- Generatie 11
1.344 - Bote Sybrens Nijdam ca 1660
- Generatie 12
2.689 - Aafke Botes Nijdam ca 1626-ca 1685
- Generatie 13
5.379 - Antke Willems ca 1586-ca 1654
- Generatie 14
10.758 - Willem "Willem de Oude" Willems Nijdam ca 1552-ca 1634

2. De feiten

Wie was Willem “de Oude” Willems Nijdam?

Willem Willems Nijdam, die later bekend stond als Willem de Oude, leefde van ongeveer 1552 tot 1634. Hij werd geboren in Friesland, in de omgeving van Irnsum (Irnsumerzyl), Grouw en Rauwerd. De ouders van Willem kwamen uit gevestigde boerenfamilies. Zijn ouders waren Willem Gerbens en Syts Idtsdr. van Roorda. Hoe Willem zijn jeugd doorbracht is onbekend. Hij hoorde bij de groep eigenerfde Friese boeren. Dit waren mannen die geen horige of pachter waren, maar zelf de eigenaar van hun land en boerderij waren.

Willem trouwde rond 1578 met Niesk (Nieske) Meijnertsdr. Scarwier. Zij kwam waarschijnlijk uit een ander boerengeslacht. Samen kregen ze meerdere kinderen. In documenten is te vinden dat ze mogelijk negen kinderen kregen. Soms werden er dubbele vermeldingen gedaan, waardoor dezelfde persoon meerdere keren werd vermeld. De oudste zoon was Willem Willems Nijdam “de Jonge”. Idsert Willems Nijdam zette de Nijdamstrastate voort van zijn vader Willem Willems Nijdam. Eén van zijn kinderen is op jonge leeftijd overleden.

De naam “de Oude” kreeg Willem later pas, omdat een van zijn zoons ook Willem heette. Om vader en zoon in de documenten te onderscheiden, werd de vader aangeduid als “de Oude” en de zoon als “de Jonge”. Dit was in de 16e en 17e eeuw heel gebruikelijk.

*Figuur 1 Nijdamstrastate in december 2025
(eigen foto)*

Willem was boer en eigenaar van de Nijdamstrastate, een boerderij op een lichte terp in de uiterwaarden van de rivier de Boorne bij Grouw. De oudste bekende vermeldingen dat er al mensen op deze plek woonden dateert uit 1511. Hoe Willem aan de boerderij is gekomen, is niet geheel duidelijk. Waarschijnlijk heeft hij de boerderij geërfd. Willem is degene die de Nijdamstrastate in eer heeft laten groeien. De naam “Nijdam” is waarschijnlijk afgeleid van “Nije Daem”. Dit is een nieuwe dijk die de Middellzee afsloot bij Grouw. Later diende het als een familienaam. Willem was de eerste die “Nijdam” als achternaam ging gebruiken.

Willem groeide uit tot een gerespecteerd, welvarend en invloedrijk man in zijn streek.

Boer op Nijdamstrastate

Willem had een gemengd agrarisch bedrijf op de Nijdamstrastate. Hij hield vee en bewerkte het land voor akkerbouw. Waarschijnlijk had hij meerdere koeien, jongvee en paarden. Hij beheerde de grond van de boerderij en bijbehorende weilanden. Door zijn positie als eigenerfde boer bezat hij landbouwgrond en vee als eigen kapitaal, wat hem een zekere welvaart gaf binnen zijn gemeenschap.

Curator/voogd

In 1601 werd Willem door de rechter benoemd tot curator over de kinderen van zijn zus Antie Willems, nadat haar man was overleden en op 15 januari 1608 werd Willem curator over Geertke Wybes uit Bolsward. Hij werd in 1622 ook curator van de kinderen van zijn dochter, Antje Willems Nijdam, nadat haar man was overleden. Dit was hij samen met de ooms Gerben en Claes Outgers. Als curator was hij verantwoordelijk voor het beheer van bezittingen en het welzijn van deze kinderen tot ze volwassen waren.

Kapitaalbezitter

Willem was een kapitaalbezitter. In notariële akten uit 1630 staat dat meerdere dorpsbewoners schulden hadden aan Willem in de vorm van geldleningen. Hij bezat niet alleen vee en grond, maar hij beschikte ook over financiële middelen om geld uit te lenen. Willem had veel aanzien door zijn financiële positie, hij vertrouwde andere mensen met financiële zaken. Bijvoorbeeld Abbe Hyles Cuiper en Anske Ryndr. uit Irnsum waren hem 100 Carolusgulden schuldig en Hidde Pieters en Bauck Ritskes in Irnsum waren hem 400 Carolusgulden schuldig.

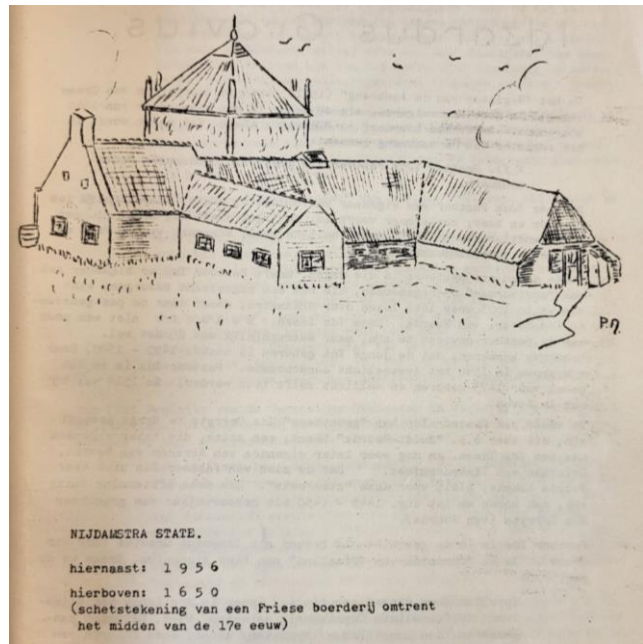
Graf en wapen

Bij de Nijdamstrastate zat het grafrecht om in de Sint Piter Kerk in Grouw begraven te worden. In de kerk liggen de grafstenen van Willem en zijn vrouw Niesk, waarin in een inscriptie staat dat hij ongeveer 83 jaar is geworden (zie bijlage). Deze stenen werden weer zichtbaar toen de vloer van de kerk in 1992 werd verwijderd tijdens restauratie

werkzaamheden. Op de steen staat ook een familiewapen dat verwijst naar een Friese eigenerfde boer (halve Friese adelaar en drie klavers).

De halve Friese adelaar staat voor verbondenheid en onderscheid. Het wordt vaak geassocieerd met het Friese erfgoed en de lokale status. De drie klaverbladen staan voor vruchtbaarheid, de landbouw en voorspoed. Dit past bij de boerenfamilie van Willem, door het land en vee wat ze bezaten. Het huismerk in ruitvormig schild is het familiekeur of brandmerk. Dit was een uniek merkteken dat de individuele identiteit aangeeft.

Het wapen geeft geen adels titel aan, maar is een heraldisch symbool van aanzien binnen de boerenstand. Het laat zien dat de familie een gevestigde positie had in de regio en dat zij hun land, vee en gemeenschap belangrijk vonden.

Figuur 2 Nijdamstrastate in 1650

Figuur 3 Grafsteen van Willem Willems Nijdam

De tekst op haar grafsteen die onder de vloer van de Sint-Pieterkerk te Grouw werd teruggevonden bij een restauratie luidde ongeveer als volgt:

“Ao. 1632 den 23 September sturf de Eerbare

Nyes Meijnertsdochter, huisfrou van Willem Willems,

olt omtrent 73 iare, alhier begraven.”

(Vrij vertaald: “In het jaar 1632, op 23 september, stierf

de eerbare Nies Meijnertsdochter, huisvrouw van Willem

Willems, ongeveer 73 jaar oud, en ligt hier begraven.”)

Willem was de eerste in zijn familie die de naam Nijdam als familienaam droeg. Deze naam verspreidde zich via zijn zonen en dochters over de regio en werd de stamnaam voor een grote familiegroep die nog eeuwen later in Friesland en daarbuiten voortleefde.

Figuur 4 Grafsteen van Niesk Meijnertsdr. Scarwier (eigen foto)

3. Tijdsbeeld

Historische periode: 1552–1634

De periode waarin Willem leefde was in de 16^e en begin 17^e eeuw. In deze tijd gebeurde er veel in de Nederlandse geschiedenis.

Politiek en de staat

De Tachtigjarige Oorlog (1568–1648)

Toen Willem werd geboren was Nederland onderdeel van het Spaanse rijk onder koning Karel V en later Filips II. Er waren hoge belastingen, de bevolking kwam hierdoor in opstand tegen het Spaanse bestuur. De opstand werd groter en escaleerde tot de Tachtigjarige Oorlog, van 1568 en tot 1648.

In 1588 werd de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden opgericht. Hierdoor kregen lokale gewesten en steden veel zeggenschap. De macht werd gedecentraliseerd, waardoor rijke kooplieden en regenten veel invloed hadden. Daardoor kon Willem, vergeleken met boeren uit andere landen, relatief zelfstandig zijn.

In 1602 was de oprichting van de VOC en in 1621 werd de WIC opgericht. Tussen 1600 en 1630 ging Nederland een rol spelen in de wereldhandel. Nederland had zich ontwikkeld tot een rijk handelsgebied in Europa, wat leidde tot de Gouden Eeuw.

Wereldbeeld

In de periode waarin Willem leefde vonden er veel veranderingen op mondiale schaal plaats. Het wereldbeeld veranderde van het middeleeuwse religieuze model naar een moderne, wetenschappelijke en empirisch benaderde wereld. Er werd ontdekt dat de zon niet om de aarde draaide, maar de aarde om de zon. Er was hernieuwde belangstelling voor de wetenschap en kennis uit de klassieke oudheid. Mensen gingen weer kritisch denken. Kaarten werden herzien, het beeld van de wereld werd groter en anders. Er kwam meer aandacht voor het individu en de capaciteit om de wereld te gaan begrijpen, zonder de autoriteit van de kerk. De eenheid van het christendom verminderde.

Willem heeft waarschijnlijk niet veel meegekregen van deze omstandigheden. Op het platteland was dit nog niet zo aan de gang. Willem overleed al rond 1634.

Werk

Willem was een boer: hij werkte op zijn boerderij, met akkerbouw en veeteelt. De meeste boeren verbouwden het graan en voedden hun vee voor eigen gebruik, maar leverden ook op lokale markten producten zoals boter, kaas en graan. Het platteland was nog erg lokaal, terwijl steden meer profiteerden van de wereldhandel.

Een dag van Willem zag er ongeveer zo uit:

Hij stond vroeg op, hij melkte de koeien en voerde het vee, werkte op de akkers en deed klusjes rond de boerderij. Op marktdagen zorgde hij voor verkoop van producten van de boerderij.

Willem was een eigenerfde boer, dit gaf hem meer vrijheid en status. Hij was welvarend genoeg om deel te nemen aan gemeenschapstaken.

Curator

Willem was voogd van meerdere minderjarige kinderen. Dit hield in dat hij zorgde voor de opvoeding totdat ze volwassen waren. Hij was juridisch verantwoordelijk voor de belangen van de kinderen. Hij moest zorgen voor de vertegenwoordiging van de kinderen in juridische en financiële zaken en het beheer van nalatenschap en eigendommen, totdat de kinderen volwassen waren. Hiervoor moest Willem een verantwoording afleggen aan de weeskamer of schepbank.

Straatbeeld

De boerderij van Willem was een langgevelboerdij (zie figuur 2), een grote rechthoekige boerderij met een woning en schuur onder een dak. Het werd gebouwd van hout, leem en riet. Soms stonden ze op een terp om ze tegen overstromingen te beschermen. De wegen waren zand- en slingerpaden, ze waren modderig bij regen. Rond de boerderijen lagen weilanden en akker met rogge, haver en vlas.

In de steden waren er grachten met pakhuizen en koopmanshuizen. Er waren markten met handelaren en producten vanuit heel Europa. Ook waren er stapelmarkten waar goederen tijdelijk werden opgeslagen.

Kleding

Op het platteland droegen mannen linnen of wollen broeken, met een hemd en een vest of jas. Vrouwen droegen lange jurken met een schort, ze hadden doeken of een muts op hun hoofd. De kleding was praktisch en bedoeld om in te werken.

In de steden waren de rijkere kooplieden en regenten gekleed in donkere stoffen, van een betere kwaliteit dan die van het platteland, soms met kant of versieringen.

Eten

Mensen op het platteland aten wat ze verbouwden. Dit was brood, verse groente en peulvruchten, zuivelproducten en soms vis uit rivieren en beken.

In de steden waren er meer specerijen, suiker, wijn en meer producten uit de handel beschikbaar, dit was een luxe voor inwoners van het platteland.

Onderwijs en school

Het onderwijs was in de 16^e en 17^e eeuw niet verplicht. Het was vaak via de kerk of lokale pastoor of koster. Het was gericht op het lezen van de Bijbel, rekenen en schrijven. Op het platteland ging het werken voor school, kinderen hielpen op de boerderij.

Geloof en vrije tijd

In de periode dat Willem leefde waren er conflicten tussen protestanten en katholieken. Het protestantisme verspreidde zich snel. Het noorden van Nederland werd overwegend protestants. Willem is begraven in een protestantse kerk. Willem zal niet veel hebben meegekregen van de opstand, alleen dat Friesland overwegend protestants werd. De vrije tijd werd vooral aan het geloof besteed.

Figuur 5 Kleding van rond 1600

Figuur 6 De Sint Piter Kerk in Grouw (eigen foto)

4. De tijd die ons vormde

Mijn naam is Willem Willems Nijdam, maar ik wordt al jaren “De Oude” genoemd. Deze bijnaam draag ik met trots, omdat de reden voor deze bijnaam mijn prachtige zoon Willem “De Jonge” is. Wanneer ik zo genoemd word, weet ik wie ik ben. Niet een oude man, maar de man van de Nijdamstrastate, de vader van Willem de Jonge, een boer die hard werkt en zijn land kent als geen ander. Nu ben ik alleen en worden de dagen stiller, mijn vrouw is overleden en mijn kinderen zijn volwassen. De behoefte om mijn verhaal te vertellen dringt.

Mijn leven heeft alles te maken met mijn boerderij, de Nijdamstrastate. Al ben ik er niet geboren, ik ben er oud geworden. Je hoeft niet ergens geboren te worden om er gehecht aan te raken. Het land was er al lang voor mijn tijd, en het zal er nog lang na mijn tijd liggen. Van mijn vader leerde ik alles. Toen ik nog een kleine jongen was, liep ik achter mijn vader aan. Ik bemoeide me met zijn werk, waardoor ik leerde. Hij sprak niet veel, maar zijn doen leerde mij meer dan zijn woorden ooit hadden kunnen doen. Ik keek naar hem op, ik wilde net zo zijn zoals hij. En dat ben ik geworden. Een hardwerkende man die niet opgeeft. Van hem leerde ik het hebben van geduld, en ik leerde met de tijd dat het hebben van geduld nodig was om op het land te werken. De aarde gehoorzaamt niet zomaar.

In mijn jeugd kende ik geen luxe, maar we waren niet arm. We hadden alles wat we nodig hadden, en met speciale gelegenheden soms iets meer. De luxe van het wonen in een stad in een huis met pracht en praal kende ik niet, en ik heb het ook nooit gemist. Ik had het niet nodig, want ik groeide gezond op in onze boerderij in Rauwerd. Mijn dagen waren gevuld met werken en leren, met kijken en luisteren. Mijn vader werkte, terwijl mijn moeder zorgde voor ons huis. Ik stond ertussenin, ik leerde voor een huis te zorgen en hoe het was om hard te werken.

Ik ben dus opgegroeid in een warm thuis, waar ik heb geleerd om hard te werken. Nu was ik oud genoeg om te trouwen. Dit was in de jaren dat ik Niesk ontmoette. Het was liefde op het eerste gezicht. We hielden beide veel van elkaar, dus besloten we om te gaan trouwen. Na het huwelijk kwam nog iets bijzonders op ons pad, de Nijdamstrastate. Mijn droom was uitgekomen, ik had een mooie vrouw en een grote boerderij. Ik kon er hard werken en mijn geld verdienen. Ik leerde al doende veel van de boerderij. Ik maakte fouten, en herstelde deze weer. Elke mislukte oogst bracht kennis met zich mee, en elke goede oogst bracht voldoening. Het bevestigde dat volharding loont. De state groeide in stabiliteit onder mijn handen.

Maar het echte pareltje was niet de boerderij. De boerderij is echter slechts een zaak van minder belang, vergeleken met het huwelijk. Toen ik met Niesk trouwde, wist ik nog niet dat ik aan een boerderij zou kunnen komen, maar zij was altijd belangrijker dan de boerderij. Onze ontmoeting was niet erg bijzonder. Wij kwamen elkaar tegen bij een familiebezoek en we raakten aan de praat. Er was gelijk een klik. Toen ze met haar familie was vertrokken, bleef haar afwezigheid merkbaar achter. Ik had mij nog nooit zo voor iemand gevoeld. Ik vond het spannend, mijn wereld is nog nooit groter geweest dan mijn kleine huis en het dorpje waar het in stond. Een nieuwe wereld ging voor mij open.

Niesk was heel anders dan de meeste vrouwen die ik uit mijn dorp kende. Ze was een aanwezig persoon, maar niet luid en opdringerig. Ze luisterde naar mensen met wie ze sprak, en ze luisterden ook naar haar. Ze sprak met keurige taal, alle woorden waren zorgvuldig gekozen. Ons huwelijk was een keuze uit liefde, en niet uit autoriteit. Wij wilden samen zorgen voor een leven van samen werken.

Niesk en ik bleven niet alleen, het leven schonk ons kinderen. Met hen kwam er nog een stukje rijkdom de state binnen. Hun stemmen vulden het huis met vreugde en hun vragen hielden ons scherp. De opvoeding was niet een lichte taak, maar we deden het met liefde. De jaren verstreken, en ik realiseerde mij dat niet al onze kinderen op de Nijdamstrastate zouden blijven. Ze trokken weg en volgden hun eigen pad. Eén van hen bleef, Idserd. Hij keek anders naar het land dan mijn andere kinderen. Hij stelde vragen over de grond en de gewassen. Hij had inzicht in de taken op het land. Hij zal later de boerderij van mij overnemen. Dat doet hij nu al. Idserd help mij met belangrijke taken, hij zal de boerderij goed doen.

Ik heb altijd gedroomd van een eigen boerderij, maar ik realiseerde mij dat een boerderij in bezit hebben nooit hetzelfde was geweest zonder Niesk. Met Niesk was de Nijdamstrastate een waar thuis. Zij bracht er orde, structuur, en vooral warmte. Terwijl ik het heden stevig vasthield, keek zij al vooruit, naar de toekomst van onze state, naar de oogst van volgend jaar, naar de opbrengst van de goederen en naar een toekomst voor onze kinderen. Onze state was altijd gevuld met het geluid van stemmen, die van haar was niet de luidste, maar wel de duidelijkste. Iedereen die bij ons voor de deur kwam, was welkom in onze state. Onze eigen kinderen groeiden in de state op, maar ook de kinderen van mijn zus, die Niesk met open armen verwelkomde.

De welvaart op onze state groeide gestaag. Het land was vruchtbaar en het vee gezond. We waren niet rijk, maar zo voelde ik mij wel. Ik had genoeg, een mooie boerderij waar ik altijd van had gedroomd, kinderen die de state met vreugde vulden en de liefste vrouw. Ik was rijk op mijn eigen manier.

De jaren met haar waren de mooiste jaren van mijn leven. We spraken veel, maar we hadden ook onze stiltes. Soms zeggen die stiltes genoeg. Wij begrepen elkaar, ook als er niets werd gezegd. In de avond zaten wij vaak bij elkaar, uitkijkend over het erf, terwijl de zon langzaam onder de aarde verdween. We keken terug op een dag vol van hard werken, maar ook op een dag van veel liefde en blijdschap.

Het ouder worden ging ongemerkt voorbij. Je ziet het eerst bij anderen, en later pas bij jezelf. Niesk haar haren werden grijs, haar rug ging krom staan en rimpels kwamen in haar gezicht. Ze werd sneller moe en begon dingen te vergeten. Soms begon ze over vroeger, over een tijd dat ik haar nog niet kende. Ik wilde haar verhalen begrijpen, maar vaak lukte dat niet. Ik ging door met het werk op de boerderij, terwijl dat Niesk niet meer lukte. Mijn handen werden stijver en mijn passen trager, maar dat weerhield mij er niet van om hard werk te verrichten. Toen ik op een rustige herfstdag wakker werd, lag Niesk stil in bed. Haar lichaam had het opgegeven. Het had genoeg gedragen.

Haar sterven was iets definitiefs. Als er een slecht oogst was, zou er het volgende jaar een betere oogst kunnen zijn. Maar Niesk zou niet meer terugkomen. Ik zat bij haar, terwijl ik haar hand vasthield. Ik voelde haar nog warme hand koud worden. Er was weer een stilte, maar ik wilde dat die er nu niet was. Ik wist dat er vanaf nu alleen nog maar stiltes zouden zijn.

Na haar overlijden werd alles anders. De Nijdamstrastate was niet meer wat het was geweest. De warme stem ervan was verdwenen. De state was ineens veel groter geworden zonder haar. Haar stoel bleef leeg en haar deel van het bed ongebruikt. Soms dacht ik haar te horen, maar het waren enkel herinneringen die tegen mij spraken.

Ik wilde Niesk niet laten verdwijnen in mijn verdriet. Doordat wij op de Nijdamstrastate wonen, is ze met eer in de Sint Piter Kerk in Grouw begraven. Er is een grafsteen voor haar gemaakt. Ik wist dat ik later, wanneer ook mijn lichaam het opgaf, hier naast haar zou komen te liggen. In de Nijdamstrastate was ik nu alleen met Idserd, maar later zouden we weer bij elkaar zijn.

Op de dag van de begrafenis stond ik rechtop, om sterk te zijn voor haar. Ik duwde het verdriet niet aan de kant, maar omarmde het. De aanwezigheid van andere mensen om mij heen was sterk, maar met mijn gedachten was ik alleen bij haar. Toen de aarde haar bedekte, voelde ik dat een deel van mij met haar meeging.

Nu leef ik verder, zonder Niesk. Mijn dagen zijn rustiger en stiller. Ik werk nog wel, maar minder. Idserd neemt al veel taken van mij over. Ik denk nog veel aan haar, maar ik ga wel door met het harde werken. Dat had zij ook gewild. Ik ben niet verdrietig, maar dankbaar voor het leven dat ik heb geleefd. Met haar, met onze kinderen, op onze prachtige state.

Ik ben Willem Willems “de Oude Nijdam”, en dit was mijn leven met Niesk.

Foar Nieske

Do bist de rêst yn myn dagen,
it ljocht dat net ferdwynt.

Al bist do stil wurden yn 'e tiid,
myn hert wit wêr'tst bist.

Op it lân, yn 'e wyn,
hear ik dyn sêfte stim.

Nieske, myn leafde,
do giest net fan my hinne.

5. Reflectie

Ik vond het boek "Onder de paramariboombom" van Johan Fretz erg tegenvallen. Ik had wat meer verwacht van de verhalen van Suriname en de zoektocht naar familieleden. Ik kreeg de indruk dat hij op familiebezoek ging in plaats van dat hij diepgaand onderzoek deed naar zijn familie. Suriname kent een rijke geschiedenis en ik had gehoopt dat hier dieper op werd ingegaan, wat niet het geval was. Het leek mij meer op een vakantie naar het verre buitenland dan op een zoektocht naar zijn roots. Het enige wat Johan concreet heeft ontdekt is dat zijn opa net zoals hem ook schreef. Er was wel een stukje van het boek wat ik erg mooi vond, namelijk dat de moeder van Johan zijn navelstreng begroef in de aarde van het huis waar ze vroeger had gewoond. Dit is een Surinaamse traditie, wat ik erg interessant en mooi vond. Daarom vond ik het jammer dat er niet meer tradities worden beschreven en eerder stereotypes worden neergezet. Ik had in sommige stukken het gevoel dat Johan zijn moeder als een luie Surinamer neerzette. Ook miste ik het stukje van wat er precies met de moeder van Johan aan de hand was. Ze was tijdens de opvoeding erg afwezig. Ik wist tijdens het lezen wel dat zijn moeder aan iets leed, maar ik kwam er niet achter wat. Daardoor is het moeilijk om de moeder van Johan goed te begrijpen.

Het project van Verborgene Verleden sprak mij juist erg aan. Ik wist niet veel van mijn familiegeschiedenis, maar ik had wel al eens wat gehoord. Ik wist dat er aan mijn moeders kant van de familie iemand fout was in de Tweede Wereldoorlog. Dit waren de overgrootouders van mijn moeder. Hier was heel weinig informatie over te vinden en binnen de familie is dit een lastig bespreekbaar onderwerp.

Ik kende meneer Roep van de "Ken je Klassieken quiz" waar ik vorig jaar aan meedeed voor onze school. Meneer Roep is een enthousiaste verteller en probeerde ons erg mee te nemen in zijn verhaal. Hij bracht de opdracht heel mooi en gaf een voorbeeld van zijn eigen stamboom.

Ik had al contact gehad met het Tresoar, voordat wij er met school naartoe gingen. Ik heb veel informatie gekregen van Maurice Heeremans en Niki Hiemstra. Dit heb ik tijdens het bezoek met hen besproken. De informatie ging veel over de Nijdamstrastate, ook voor en na Willem Willems' tijd. Ik ben naar de Nijdamstrastate geweest om de boerderij in levende lijve te zien. Ik vond het erg leuk om voor school een activiteit buiten school te doen. De excursie was erg leerzaam en ik heb interessante informatie gevonden. Ik heb nog een stuk over de familie Willem Willems gevonden, toen we met school in het Tresoar waren.

Ik heb veel zelf uit moeten zoeken, omdat er niet veel boven water kwam over het familielid dat verkeerd was in de Tweede Wereldoorlog. Van mijn vaders kant wist de familie ook niet zo veel over de familiegeschiedenis. Ik heb wel met mijn ouders en grootouders gesproken, maar veel informatie kreeg ik hier niet vandaan. Alleen van een oom van mijn moeder en de tante van mijn oma kreeg ik een stamboom. Voor de rest heb ik alles uit moeten zoeken, zo ben ik op Willem gekomen.

Ik ben erg tevreden met het eindresultaat en hoeveel ik heb kunnen vinden aan informatie. Echter speelt dit zich erg lang geleden af, namelijk 400 jaar geleden. Ik mis een stukje diepgang, omdat er niet veel details zijn. Het had mij erg interessant geleken om een verhaal te schrijven over een familielid in de Tweede Wereldoorlog, en wat deze persoon precies misdaan heeft. Ik snap dat dit erg gevoelig ligt, maar ik vind dat zulke verhalen levend moeten blijven om herhaling te voorkomen. En waarom koos deze man ervoor om zo in de oorlog te staan?

Bijlage 1 Logboek

Datum	Activiteit	Tijd	Totaal
11-11-25	Thuis met ouders over stamboom praten en aantekeningen maken	60 min	
12-11-25	<ul style="list-style-type: none"> • Oma Adema bellen • Beppe van der Meer bellen • Harry Adema appen • Tante Rose Bakker uit Canada appen 	65 min	125 min
13-11-25	Informatie nalezen	30 min	155 min
14-11-25	<ul style="list-style-type: none"> • Stamboom sjabloon opzoeken • Geertje van der Meer bellen 	60 min	215 min
15-11-25	<ul style="list-style-type: none"> • Oma Adema bellen • Informatie opzoeken 	90 min	305 min
16-11-25	<ul style="list-style-type: none"> • Stamboom invullen • Informatie opzoeken op internet • MyHeritage bezoeken 	90 min	395 min
17-11-25	Mail naar Protestantse gemeente Grou-Jirnsum	10 min	405 min
18-11-25	Stamboom uitwerken	60 min	465 min
19-11-25	<ul style="list-style-type: none"> • Bellen en mailen naar Tresoar • Stamboom uitwerken 	60 min	525 min
25-11-25	Gastles Jacob Roep (Tresoar)	45 min	570 min
27-11-25	Tresoar bezocht	135 min	705 min
30-11-25	Opzet werkstuk maken	30 min	735 min
05-12-25	<ul style="list-style-type: none"> • Tresoar mailen • Mail naar Protestantse gemeente Grou-Jirnsum 	15 min	750 min
06-12-25	Informatie van Tresoar bekijken	120 min	870 min
07-12-25	Stamboom verder uitwerken	60 min	930 min
16-12-25	Excursie naar Tresoar 9.00-14.45 uur	405 min	1335 min
17-12-25	<ul style="list-style-type: none"> • Kerk Grou bezoeken Protestantse gemeente Grou-Jirnsum • Boerderij bezoeken waar Nijdamstra state stond 	135 min	1470 min
23-12-25	Schrijven aan werkstuk	120 min	1590 min
27-12-25	Uitzoek werk	60 min	1650 min
02-01-26	Schrijven aan werkstuk	120 min	1770 min
03-01-26	Schrijven aan werkstuk	120 min	1890 min
04-01-26	Schrijven aan werkstuk	60 min	1950 min
08-01-26	Schrijven aan werkstuk	40 min	1990 min
10-01-26	Uitzoek werk	80 min	2070 min
17-01-26	Puntjes op de i	150 min	2220 min

Bijlage 2 Literatuurlijst

Boeken:

- Fretz, J. (2025). Onder de Paramariboom. Amsterdam, Overamstel Uitgevers bv.
- Vleer, W. Tsj. (1956). Het Nijdamstraboek deel 1. Uitgave van de Nijdamstra Stichting 1956.

Websites:

- Auteur onbekend. (2025-02-15). Nijdamstra Stichting. Geraadpleegd op 30-11-2025. <https://nijdamstra.nl/Home>
- Auteur onbekend. (Datum onbekend). Willem (Willems) thoe Nidam (abt. 1552 - abt. 1634). Geraadpleegd op 18-11-2025. <https://www.wikitree.com/wiki/Willems-221>
- Auteur onbekend. (Datum onbekend). Nieske Meijnerts Scarwier (abt. 1559 - 1632). Geraadpleegd op 18-11-2025. <https://www.wikitree.com/wiki/Scarwier-1>
- Auteur onbekend. (Datum onbekend). Wat is de betekenis van Carolus(gulden)? Geraadpleegd op 18-11-2025. https://www.ensie.nl/betekenis/carolus-gulden#google_vignette
- Auteur onbekend. (2011). Historische Vereniging Noord-oost Friesland. Geraadpleegd op 07-12-2025. <https://www.hvnf.nl/genealogie/familychart.php?familyID=F6801&tree=SET>
- Meer, E.M.M.A. (2025). Emma Merel Maren Anna VAN DER MEER. Geraadpleegd op 16-11-2025. https://gw.geneanet.org/agnesadema78_w?lang=nl&n=van+der+meer&oc=0&p=emma+merel+mar+anna&type=tree
- Auteur onbekend. (2026-01-08). Early modern period. Geraadpleegd op 10-01-2026. https://en.wikipedia.org/wiki/Early_modern_period
- Hillinga, H. (2024-03-01). Het Rooms-Friese recht. Geraadpleegd op 10-01-2026. <https://www.nazatendevries.nl/Artikelen%20en%20Colums/Rooms%20Friese%20recht/Het%20Rooms-Friese%20recht.html?utm>
- Hoitink, Y. (2015-05-25). Dutch term – Voogd. Geraadpleegd op 10-01-2026. <https://www.dutchgenealogy.nl/voogd/>
- De Brouwer, M. (Datum onbekend). Kleding in de zestiende eeuw: mode, kleur en stof. Geraadpleegd op 27-12-2025. https://historiek.net/kleding-in-de-zestiende-eeuw-i-mode-kleur-en-stof/134890/?utm_source
- Van Heuvel, F. (Datum onbekend). Mode 17e eeuw (1600-1700). Geraadpleegd op 27-12-2025. https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/verzameling/Mode-17e-eeuw-1600-1700--f9cf78df-cca0-4dae-71ad-08dd0f2c01a3?utm_source

Bijlage 3 Uitgeschreven stamboom 5 generaties

Emma Merel Maren Anna vd Meer, geboren 10-06-2010 in Sneek.

Generatie 2 (ouders)

Johan vd Meer, geboren op 16-08-1970 in Heeg.

Hij is getrouwd, 34 jaar oud, op 26-01-2005 in Sneek met de 26-jarige

Marie Finke Agnes Adema, geboren op 22-08-1978 in Sneek.

Generatie 3 (grootouders)

Sybren van der Meer, geboren op 04-07-1939 in Heeg.

Sybren is overleden op 11-09-2016 in Heeg, 77 jaar oud.

Hij is begraven op 14-09-2016 in Heeg.

Hij trouwde, 26 jaar oud, op 30-12-1965 met de 20 jarige

Klaaske Visserman, geboren op 18-03-1945 in Heeg.

Piet Bonifatius Adema, geboren op 14-12-1949 in Bolsward.

Hij is getrouwd, 28 jaar oud, op 28-04-1978 in Bolsward met de 19-jarige

Anna Bakker, geboren op 20-03-1959 in Idsegahuizum.

Generatie 4 (overgrootouders)

Lolke van der Meer, geboren op 21-12-1891 in Oudega.

Lolke is overleden op 6 maart 1973 in Oudega, 81 jaar oud.

Hij trouwde, 39 jaar oud, op 21-05-1931, met de 28 jarige

Sjoerdje Kramer, geboren op 01-02-1903 in Heeg.

Sjoerdje is overleden op 25-02-1949 in Sneek, 46 jaar oud.

Thomas Visserman, geboren op 18-05-1909 in Heeg.

Thomas is overleden op 19-12-1983 in Heeg, 74 jaar oud.

Hij is begraven in Sandfirden.

Hij trouwde op, 31 jaar oud, 22-06-1940, met de 27 jarige

Geertje Visser, geboren op 19-05-1903 in Ruigahuizen.

Geertje is overleden op 17-03-2007 in Sneek, 93 jaar oud.

Zij is begraven in Sandfirden.

Piet Adema, geboren op 20-10-1913 in Bolsward.

Piet is overleden op 05-09-1995 in Bolsward, 81 jaar oud.

Hij is begraven op 09-09-1995 in Goutum.

Hij trouwde, 29 jaar oud, op 26-10-1942 in Bolsward met de 27-jarige

Maria Anna Witteveen, geboren op 28-09-1915 in Roodhuis/Oosterend.

Maria is overleden op 23-12-1994 in Sneek, 79 jaar oud.

Zij is begraven op 27-12-1994 in Goutum.

Albert Bakker geboren op 24-10-1934 in Katlijk.

Albert is overleden op 28-08-2006 in Sneek, 71 jaar oud.

Hij is begraven in Bolsward.

Hij trouwde, 20 jaar oud, op 12-10-1955 met de 20 jarige

Fintje Douna, geboren op 01-11-1934.

Fintje is overleden op 23-06-2019 in Wommels, 84 jaar oud.

Zij is begraven in Sneek.

Generatie 5 (Betovergrootouders)

Johan Hantjes van der Meer, geboren op 21-02-1861 in Oudega.

Johan is overleden op 15-11-1926, 65 jaar oud.

Hij trouwde, 29 jaar oud, op 25-05-1890 met de 23 jarige

Baukje van Wieren, geboren op 11-07-1866.

Baukje is overleden op 28-03-1907, 40 jaar oud.

Simke Kramer, geboren op 04-09-1869 in Heeg.

Simke is overleden op 13-11-1953, 84 jaar oud.

Hij trouwde, 26 jaar oud, in 1895 met de 29 jarige

Riemke Jongstra, geboren in 1866.

Riemke is overleden in 1928, 62 jaar oud.

Hylke Visserman, geboren op 02-03-1873 in Heeg.

Hylke is overleden op 09-05-1956, 73 jaar oud.

Hij trouwde, 29 jaar oud, in 1902, met de 28 jarige

Pietje Nijdam, geboren op 18-04-1874 in Gaastmeer.

Pietje is overleden op 19-05-1939 in Heeg, 65 jaar oud.

Uilke Visser, geboren in 1889.

Uilke is overleden in 1959, 70 jaar oud.

Hij trouwde, 20 jaar oud, op 12-06-1909, met de 18 jarige

Rinske Wignand op 07-10-1890.

Rinske is overleden op 16-02-1947, 56 jaar oud.

Jan Adema, geboren op 09-08-1881 in Bolsward.

Jan is overleden op 10-10-1962 in Bolsward, 81 jaar oud.

Hij is begraven op 13-10-1962 in Bolsward.

Hij trouwde, 24 jaar oud, op 09-06-1906 in Bolsward met de 24-jarige

Neeltje Veltman, geboren op 06-01-1882 in Workum.

Neeltje is overleden op 25-03-1962 in Bolsward, 80 jaar oud.

Zij is begraven op 28-03-1962 in Bolsward.

Cornelis Josephs (Kees) Witteveen, geboren op 20-02-1888 in Greonterp.

Kees is overleden op 28-04-1985 in Bolsward, 97 jaar oud.

Hij is begraven op 02-05-1985 in Bolsward.

Hij trouwde, 25 jaar oud, op 17-05-1913 in Bolsward met de 22-jarige

Boukje Pieters De Boer, geboren op 29-07-190 in Oosthem.

Boukje is overleden op 10-11-1940 in Bolsward, 50 jaar oud.

Jan Bakker, geboren op 07-04-1907.

Jan is overleden op 07-09-1974, 67 jaar oud.

Hij trouwde, 26 jaar oud, in 09-1934, met de 32 jarige

Antje Meester, geboren op 21-12-1901.

Antje is overleden op 31-05-1977, 75 jaar oud.

Hendrik Douna, geboren op 24-05-1894 in Bergum.

Hendrik is overleden op 12-03-1985, 90 jaar oud.

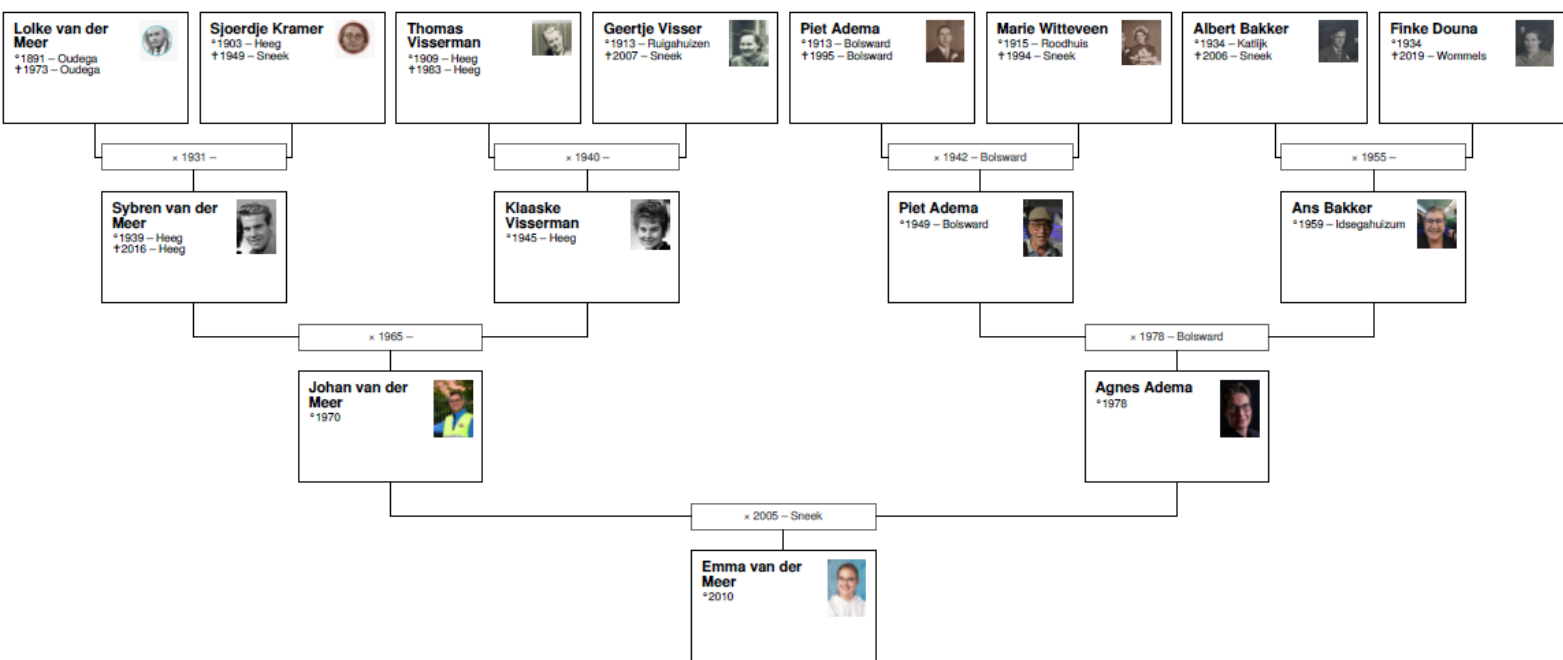
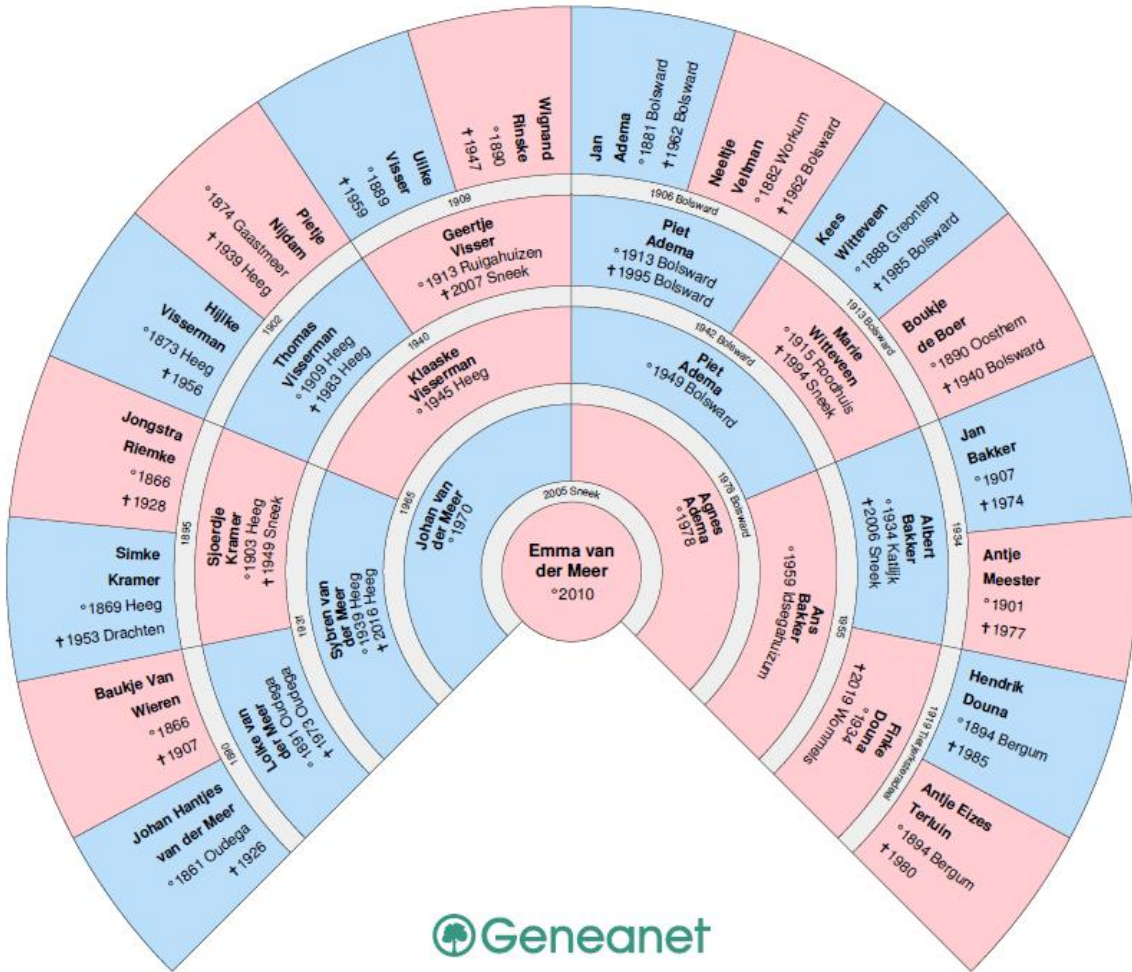
Hij trouwde, 24 jaar oud, op 10-05-1919 in Tytsjerksteradeel, met de 24 jarige

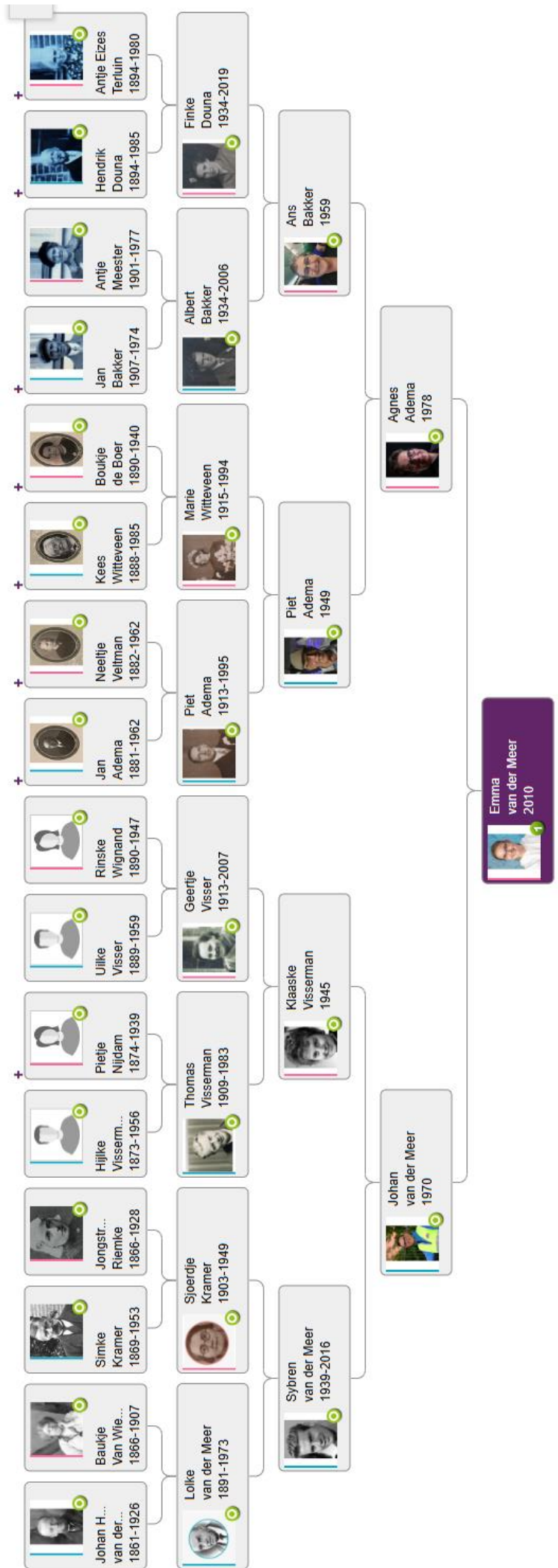
Antje Terluin, geboren op 25-05-1894.

Antje is overleden op 07-04-1980, 85 jaar oud.

Bijlage 4 Stamboom

Stamboom van Emma Merel Maren Anna van der Meer

Bijlage 5 Opdracht Tresoar gastles

8	9	10	11	12	13	14	15
Lolke van der Meer	Sjoerdje Kramer	Thomas Visserman	Geertje Visser	Piet Adema	Maria Anna Willeveen	Albert Balcker	Einlje Douma
*21/12/1881	*01/02/1903	*18/05/1909	*19/05/1903	*20/10/1913	*28/09/1915	*24/10/1934	*01/11/1934
†06/03/1931	†25/02/1949	†19/12/1982	†17/03/2007	†05/09/1995	†23/12/1994	†28/08/2006	†28/06/2019
X 21/05/1931		X 22/06/1940		X 26/10/1942		X 12/10/1995	
4		5		6		7	
Sybren van der Meer		Klaaske Visserman		Piet Bonifolius Adema		Anna Balcker	
*04/07/1939		*18/03/1945		*14/12/1949		*20/03/1959	
†11/09/2016		†		†		†	
X 30/12/1965				X 28/04/1978			
2				3			
Johan van der Meer				Marie Finke Agnes Adema			
*16/08/1970				*22/08/1978			
†				†			
X 26/01/2005							
Emma Merel Maren Anna van der Meer							
*10/06/2010							

GENEALOGYSK
WURKFERBANK
FRYSKE AKADEMY

Euen = man
Oneuen = utrouw

Bijlage 6 Grafstenen in de St. Piterkerk in Grouw met plattegrond

DE GRAFSTENEN IN DE ST. PITERKERK TE GROU

In de kerk bevinden zich de graven van de adel en van aanzienlijke en welgestelde burgers en boeren. In 1795 zijn nagenoeg van alle stenen de familie- wapens weggehakt ("gelijkheid")

De grafstenen zijn later onder een houten vloer aan het oog onttrokken.

Bij een restauratie in 1907 werd de vloer tijdelijk weggenomen en kwamen de stenen weer tevoorschijn. **Zerk no.1 (zie tekening)** is toen uit de vloer gelicht en in 1927 in de muur van het voorportaal ingemetseld. Het is de meest rijkbewerkte steen met nog ongeschonden wapens.

Bij de restauratie in 1992 is de houten vloer verdwenen en vormen de grafstenen weer de vloer. De stenen liggen niet meer op de oorspronkelijke graven maar zijn gerangschikt naar grootte en vorm.

DE ADEL.

De adel is in Grouw niet rijk vertegenwoordigd, mede doordat de "residenties" zich in de voormalige gemeente Idaarderadeel bevonden in plaatsen als Idaard en Friens.

Het gelacht Roorda zetelde wel in Grouw.

3. ABRAHAM VAN ROORDA, uit een bij Grouw wonende tak van een oud Fries geslacht van grote staatslieden, was o.a. grietman van Idaarderadeel van 1620-1635 en stierf ongehuwd. Opvolger in het ambt was zijn neef Carel van Roorda, wonende op Friesma-state te Idaard en daar begraven. In de kerk zijn nog wel herinneringen aan deze Carel van Roorda, Fries staatsman en rechtsgeleerde. Het bijzondere tekstbord boven de galerij draagt zijn naam en 1654. Ook staat die op het klokje in het torentje op het koor (1653) terwijl op de windvaan zijn wapen is afgebeeld.

4. RUERD VAN ROORDA, een broer van Carel, was diens secretaris, die in 1652 ook ongehuwd stierf. De beide stenen 3. en 4. zijn identiek.

Wel hadden Carel en Ruerd nog een zuster, Sophie, die gehuwd was met Benedictus van Velzen en drie kinderen had. Zij woonden in een huis, nu Halbertsmaplein nrs. 12. en 13. De binnenplaats van dit huis was te bereiken via het poortgebouw tegenover de kerk. (1665)

De Roorda's hadden een herenbank in de kerk, de meest oostelijke, met op de overhuiving het familiewapen.

AANZIENLIJKE BURGERS MET OFFICIELE FUNCTIES.

2. ARNOLDUS VAN HOBBERMA, was secretaris van Idaarderadeel en ligt begraven met zijn vrouw Tiedzke van Bonnema.

5. AGGEUS BRUINSMA, ook secretaris van Idaarderadeel.

6. AEFJEN VALCKEN, de vrouw van secretaris Aggeus Bruinsma.

2. PETRUS BRUINSMA, de jongste zoon van Aggeus, bekleedde later dezelfde functie als zijn vader. Hij had gestudeerd in Franeker, de letters I.U.D. = Iuris Utriusque Docter = dokter in de beide rechten = Romeins en kanoniek recht.

1. PETRUS VAN ASPEREN, schoolmeester, dorpsontvanger, bijzitter, staat vermeld op het hartschildje met zijn vrouw Hitje Gravius, van een oud Grouster geslacht. Hun familie-wapens staan er boven.

1. GABE VAN ASPEREN, met zijn vrouw Tietje Rintjes Tanja staat onderaan de steen vermeld. Gabe was koopman en bijzitter. Hij werd in 1810, onder Napoleontisch bewind maire van Grouw; de titel werd in 1813 schout. Na de bevrijding werd Gabe in 1815 weer bijzitter of assessor (wethouder). Blijkens het opschrift moet hij een zeer gezien persoon zijn geweest. Gabe was de achterkleinzoon van Petrus.

De steen laat verder allegorieën zien van geloof-hoop en liefde. Maker is I.Oenema

14. PIETER VAN ASPEREN, met zijn vrouw Baukje Anskes waren de ouders van Gabe van no.1.

Het tragisch opschrift vermeldt nog het begraven van zes jonge kinderen van hun jongste zoon en dat was dezelfde Gabe van no.1.

32. HILTJE VAN ASPEREN, oudtante van Gabe was de vrouw van

33. JAN HIELKEMA, bijzitter van Idaarderadeel, ontvanger en statenlid.

ADVOCATEN

- 10. THIMEUS BEYLANUS**, oudste advocaat van het hof van Friesland, zetelend in de Kanselarij, tevens burgemeester van Leeuwarden. Ook zijn vrouw Anna staat vermeld. Thimeus was een kleinzoon van Henricus van Beylanus, predikant in Beilen, vandaar de naam Beylanus.
- 10. JUSTUS BEYLANUS**, de tweede zoon van Thimeus, was ook advocaat aan het Hof, had ook medicijnen gestudeerd en was vroedsman van Leeuwarden.

PREDIKANTEN

- 10. CIPRIANUS SIXTI**, op de Beylanus- steen, was predikant in Grou, 1626-1638.
- 15. JOHANNES VAN GORKUM** was hier predikant van 1753 –1754. Daarvoor was hij predikant in Idaard. Hij was getrouwd met een dochter van Jan Hielkema (no.33)
- 13. CAROLUS KUTSCH** was predikant van 1754 – 1775, opvolger van Van Gorkum.
- 26. S.W.C. ENGELBERTS** was hier predikant van 1776 – 1811.
(zie ook de lijst van predikanten elders in de kerk)

AANZIENLIJKE BURGERS IN ZAKEN

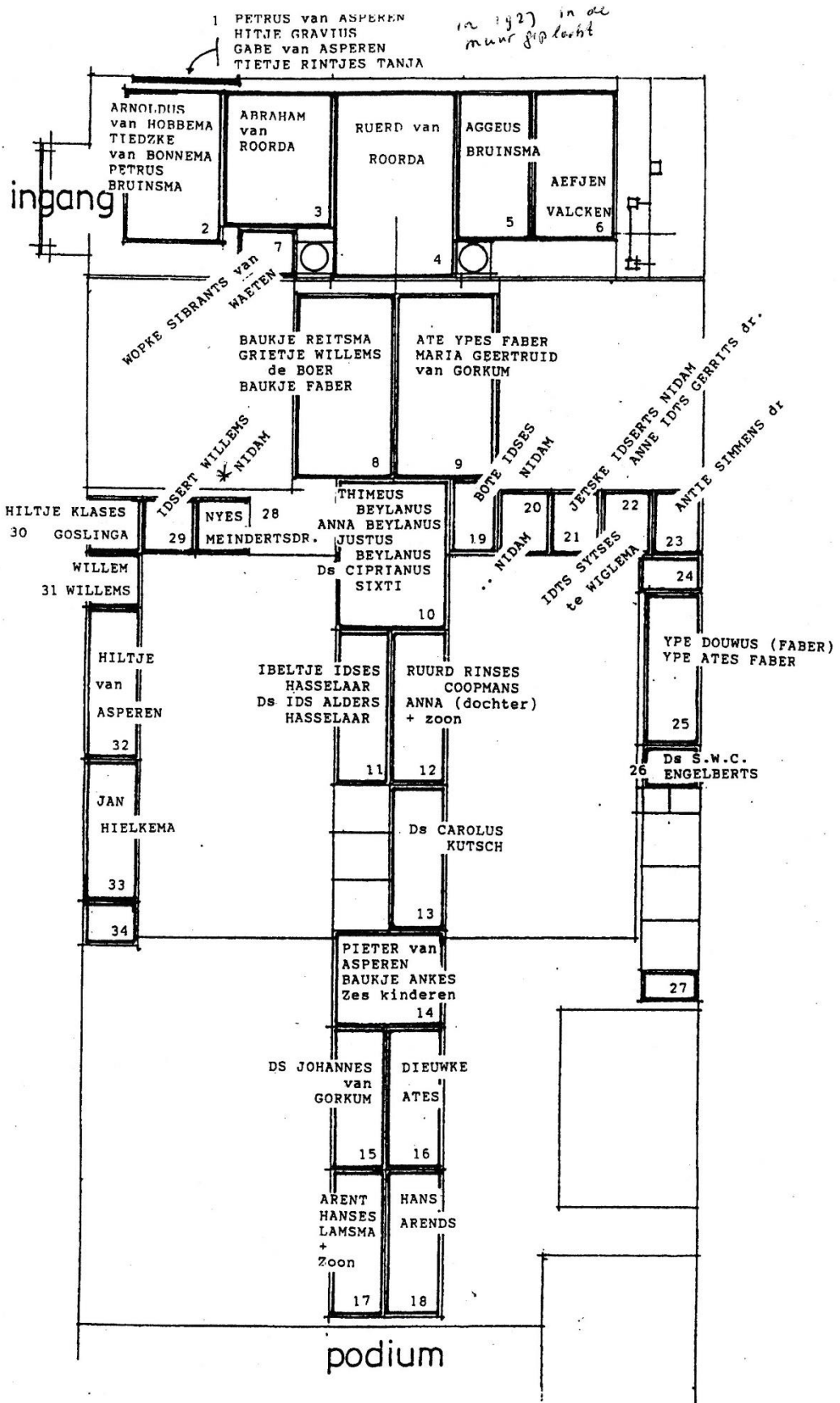
- 25. YPE DOUWES (FABER)** was mr. zeilmaker te Grou. De op deze steen ook vermelde Ype Ates Faber was zijn kleinzoon van 11 jaar, zoon van Ate Ypes, (no.9)
- 16. DIEUWKE ATES** was de vrouw van Ype Douwes, (no.25)
- 9. ATE YPES FABER** was een zoon van Ype Douwes, ook mr. zeilmaker en ook touwslager. De naam Lynbaanstrjitte in Grou herinnert hieraan. Hij was ook mederechter in het nedergerecht van de grietenij Idaarderadeel en o.a. ook kerkvoogd, kortom een belangrijk en aanzienlijk man. Op de steen ook de naam van zijn tweede vrouw, Maria Geertruid van Gorkum, een dochter van ds. Johannes van Gorkum. (no.15)
- 8. BAUKJE REITSMA en GRIETJE WILLEMS DE BOER** waren resp.de eerste en de derde vrouw van Ate Ypes Faber. Op deze steen ook nog Baukje Faber, dochter van Ate Ypes en Baukje Reitsma, de 18 jarige vrouw van ds. Isaak Hemsing met een van hun twee jong gestorven zoontjes.
- 12. RUURD RINSES COOPMANS**, boterkoper, zoon van Rinse Ruurds, eveneens boterkoopman, uit een bekend geslacht van Grouster kooplieden, waaruit later predikanten voort kwamen. Op dezelfde steen ook Anna, jong gestorven dochtertje met een jong gestorven broertje van haar.
- 11. IBELTJE IDSES HASSELAAR** was de vrouw van Ruurd Rinses. Op deze steen ook nog ds. Ids Alders Hasselaar, de vader van Ibeltje. Het derde kind van Ruurd en Ibeltje, genaamd Jetske, staat vermeld op de eerste steen van het huis Waachshaven 9.
- 18. HANS ARENDS** was kastelein in de herberg " Het wapen van Idaarderadeel", nu het pand Halbertsmaplein 9 – 10. Hij was de zoon van Arent Hanses, eveneens herbergier, eerst in "De jonge prins", later in " Het wapen van Idaarderadeel".
- 17. ARENT HANSES LAMSMA** was de zoon van Hans Arends, naar zijn grootvader genoemd en eveneens kastelein. De steen vermeldt nog een jong gestorven zoontje.

EEN BOERENFAMILIE

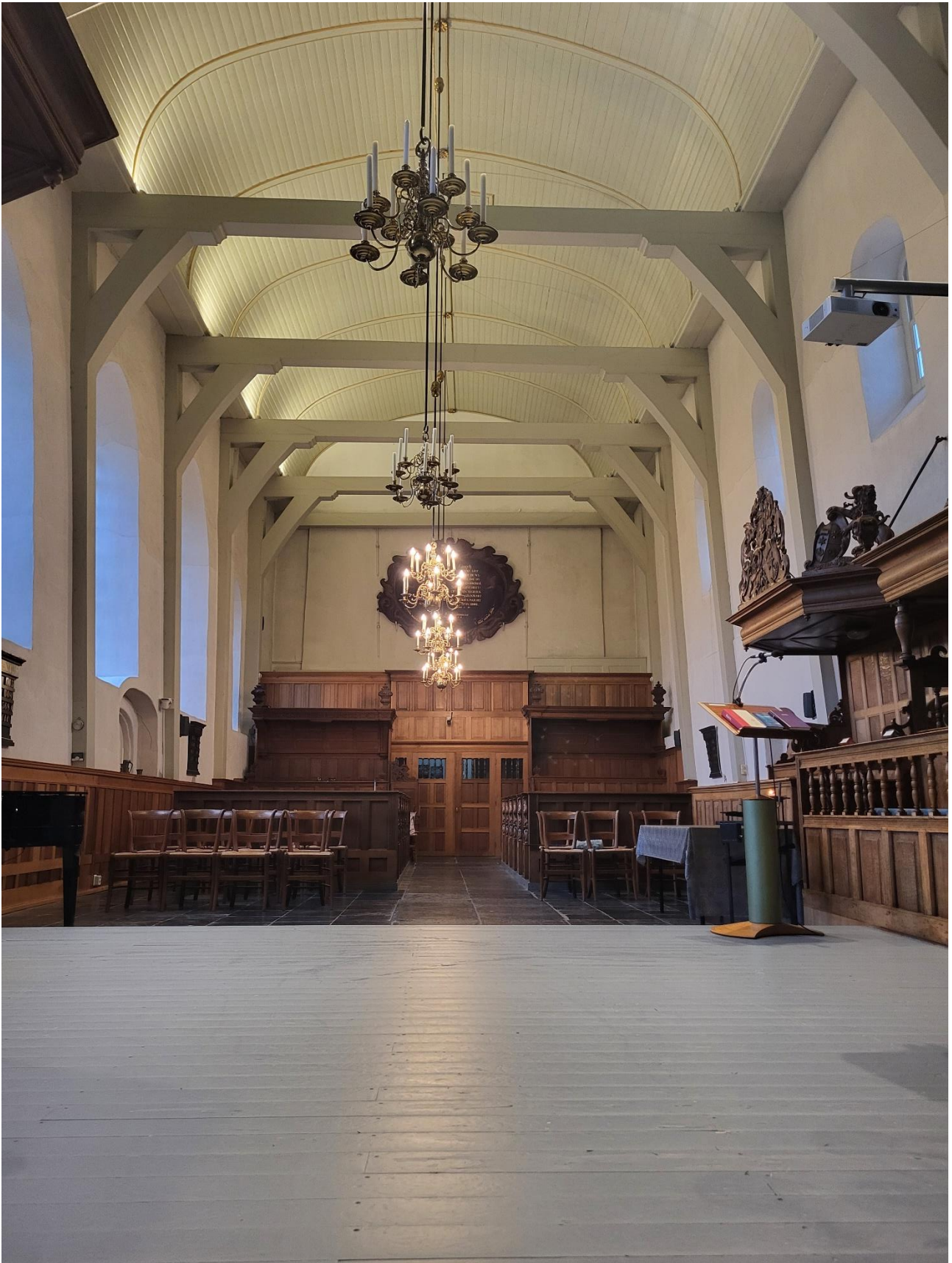
- Deze familie Nidam woonde op Nijdamstra-state, nu een grote kop-hals-romp boerderij aan de weg van Grou naar Jirnsum, vlakbij Jirnsum aan de linkerkant van de weg.
- 31. WILLEM WILLEMS** is waarschijnlijk de oudste Nidam, hier begraven.
- 28. NYES MEINERTSDR** is de vrouw van Willem Willems.
- 29. IDSERT WILLEMS NIDAM**, boer op Nijdamstra, is de zoon van Willem Willems.
- 21. JETSKE IDSERT NIDAM** is een dochter van Idsert Willems. Ze was getrouwd met Homme Cornelis Glessa, boer in Tirns.
- 19. BOTE IDSES NIDAM**, ook boer op Nijdamstra, een achterkleinzoon van Willem Willems.
- 30. HILTIE KLASES GOSLINGA** was de tweede vrouw van Bote Idses.
- 20.** De Nidam op deze steen is vermoedelijk nog een kind van Willem Willems.
- 22. IDTS SYTSES TE WIGLEMA** is waarschijnlijk een neef van Willem Willems. Zijn moeder ligt in hetzelfde graf, Anne Idts Gerrits dr.

DIVERSEN

- 7. WOPKE SIBRANTS VAN WEATEN.** Op de steen nog een ongeschonden wapen.
Dit is de oudste zerk in de kerk. (17^e eeuw)
- 23. ANTIE SIMMENS – dr.** daaronder een hoofdletter T.
- 24.** Steen zonder opschrift met een handmerk en de letters L en R.
- 27.** Steen zonder opschrift met een handmerk en de letters T en B.
- 34.** Steen met onduidelijk opschrift.

Bijlage 7 Overzichtsfoto's Sint Piter Kerk

Figuur 7 Interieur Sint Piter Kerk in Grouw (eigen foto)

Figuur 8 Interieur Sint Piter Kerk in Grouw met grafstenen (eigen foto)